

Illustrissimo ac Reverendissimo
DOMINO

D. M A R I O B O V I O

G R E G O R I I X V . P . M .

C O N S O B R I N O ,

V . S . R . A C B A S I L I C Æ S . P E T R I
C A N O N I C O D I G N I S S I M O ,

Paulus Zacchias F.

Vmanitatem tuam non admirari modo mihi contingit, sed in plerisque etiam experiri, dum favorem tuum mihi tam alacriter, tamque benignè ultro offerre, ac cum effectu impertiri multoties assoles. Ergo ne, dum de membrorum usu, eorumque deturpatione verba facio, omni deformitate fædiorem notam ingrati animi contrahere videar, si adhuc ad tuæ beninitatis vehementes stimulos non excitatus appaream, fructus hosce litterarios meos in meæ observantiae signum ad te defero. Tu quæ tua est humanitas illos humaniter excipe, & me consueta tua benevolentia, ac favore munire non desistas. Vale.

L I

L I B R I Q V I N T I
T I T V L V S T E R T I V S ,

De Membris, eorumque mutilatione,
& debilitate.

S V M M A R I V M .

- 1 Membri mutilatio irregularitatem inducit.
- 2 Mutilatio pars aliquip membra non facit irregularem.
- 3 Mutilans membrum sit irregularis, mutilans membrum partem non.
- 4 Ad decadendum an membrum mutilatum, vel debilitatum sit Medici convocantur.
- 5 Membrum vel proprie dicitur, vel impropre.
- 6 Omnis pars organica membrum dicitur lato modo.
- 7 Membrum ex Avicenna quid.
- 8 Membrum proprie, & fratre quid sit. & neq.
- 10 Membra humani corporis que.
- 11 Mamilla in feminis non est membrum. Contrarium ibi,
- 12 Hominem castrans non subiicitur poena mutilantis membrum, sed majori.
- 13 Testes habent distinctam operationem, & insignam, ac perfectissimam.
- 14 Penis non est vocandus membrum.
- 15 Ejaculator feminis, & erector, Penis operationes sunt, sine quibus concepere fieri non potest.

Membrum quid sit, & quænam proprie membra sint in corpore.

Q V E S T I O I .

Tum Pontifici, quam Cesarei turis peritis hec materia communis est; illi enim non modo in iis, qui ad ordines promoveri cupiunt, facios praeterit, membrorum integratatem, & naturalem formositatem requirunt, sed etiam quam irregularitatem inducat membrorum mutilatio tam in mutilato, quam in mutilante discutient, ac determinant: quamobrem dubitant aliquando, an aliqua corporis particula proprie integrum membrum sit, nec ne, & pars tantum membri; quia membrum mutilatio irregularitatem quidem inducit, ut est notissimum. Barbol. de off. & poteſt. Episc. Al. leg. 42. num. 10. par. 2. ac mutilatio pars aliquip membra non ita. idem Barbol. ibid. num. 12. codem quoque pacto, qui aliquem membro aliquo mutilaverit incurrit irregularitatem, ut Canonite norunt, 3 qui vero tantummodo membrum debilitat, nequam. Capell. Tolos. qneſt. 208. num. 3. in incidente ergo, an membrum mutilatum sit, vel aliquo modo debilitatum, aut impeditum Medici tanquam periti convocantur. Caball. Reflat. Crimin. Cent. 3. cap. 236. num. 114.

Sed & Cesarei Iuris consulti ad penas condignas delinquentibus irrogandas, & ad alia permulta de eadem materia multa perquirunt, ut in pro-

Libri V.

cessu discepcionis manifestum fieri. Merito ergo nos, ut utrisque rem grata faciamus hoc argumentum inter alia nobis pertractandum suscepimus: videndum ergo generaliter primo, quid sit membrum, definita ad particularia accedemus, &c. ea, qua ad hoc argumentum spectare videbuntur quoad fieri poterit accuratius pertractabimus.

Membrum igitur vel propriæ dicitur, vel impropre, & abusive; impropre, ac lato modo omnis organica pars membrum dicitur. Ita Arist. lib. 1. de his. Anima. cap. 1. Galen. lib. 1. de uisa part. cap. 1. & cum his Fortun. Fidel. lib. 2. de Relat. Med. cap. 8. & inter Iureconsultos Covarruvias ex Cicer. Relect. par. 3. de homicid. Inut. num. 8. Caball. Reflat. Crimin. cent. 3. cap. 236. num. 4. Guazzin. ad defens. Reor. def. 33. cap. 6. n. 1. & in autoritate Avicenna 1. 1. doct. quinta cap. unic. in princ. definitur membrum à Concil. diff. 38. quod sic corpus solidum, quod ex humorum generatur commixtione, vel quod sit pars animalis infissata ex humiditatibus genita naturæ viribus infinita: quæ quidem definitiones adeo genericæ sunt, ut non modo Manus, & Pedes comprehendant, sed & Digitos, Nafum, Auriculas, Dentes, Vngues, ac deinde quacunque corporis particulas dummodo actioni aliquic definitæ sint: nam idcirco organicas, non simillares partes membra appellavit Aristoteles, ut ex eo notat Andr. Laur. lib. 1. Anatomi. q. 1. sic etiam Galen. loco cit. & sic etiam Iureconsultos Membrini nomine nulos esse testatur ipse Fortun. Fidel. ubi proxime. Stricte tamen ac proprie, & in germana significacione, Membrum dicitur ea corporis pars, que perfectam edere potest actionem, & que distinctam habet ab aliis operationem. Gal. lib. 1. Method. med. o. 6. Fortun. Fidel. ubi supra, & inter Iureconsultos ex Aristot. & alii Iureconsultis Covarruvias loco iam cit. num. codem, Barbol. de off. & poteſt. Episc. allegat. 42. nn. 11. par. 2. vel dicamus, quod Membrum in certa corporis pars ad perfectam actionem edenda definita, quæ pereunte actio illa in animali respectu ejus partis destruitur. Covarr. ubi supra, ex Bald. & alii. hic oculus ad videndum, Manus ad apprehendendum, Pedes ad ambulandum, lingua ad loquendum, quarum partium unaquaque pereunte, ea actio ex parte sui totaliter perit: neque enim animal sine oculo videre, neque sine manibus homo operari, neque sine pedibus ambulare, aut absque lingua unquam loqui potest, unde miraculo proximum est, quod Schenck. in Obj. lib. 1. tit. de Ocul. narrat de quadam cæco species vivibile per narres percipiente. licet non adeo hoc sit impossibile, quin potuerit ex naribus ad ipsos oculos alias perfecte organizatas, & tantum ab extra expalpebrarum coitu impeditos, vilibilium species provenire, aut lumen ipsorum oculorum per narum ductum lumini externo conjungi ad vivibili perciplienda. Ac non ut de oculo, ita evenit

ij. E e

de Di-

de Digiis, de Naribus, de Auriculis, aliisque hujusmodi dicendum est, quia propriam actionem, aut perfectam non habent, nam etiam unico digito abscessu, manus apprehendere, & operari potest; naribus etiam obruncatis, raptique auriculis, homo & respirare, & olfacere, & audire potest.

Cum ergo præmissa veritatem habeant, membra nostri corporis dicenda sunt primo Manus, deinde Pedes, ab his Oculi, post Lingua, dehinc in viris Testes, in feminis mammilla, nam neque sine testibus semen, neque sine Mammillis lac conficeretur posset feminam, cum ad has perfectas illas quidem actiones edendas haec partes sint à natura construæ ac destinatae, ut doceat ac luculentem demonstrat Fortun. Fidel. loco cit. quamquam Gal. lib. 1. de nra part. cap. 8. inter præcipua membra mammillas connumerare vñs non est; sed quicquid sit de ejus opinione, optimis his membris definitio jam allata videtur convenire. sed de mammillis Iureconsulti apertissime sentiunt; nam Covarruvias ubi supra contra Baldi opinionem, & Farinacc. in Append. de Immunis Ecclesiæ, cap. 16. num. 149. volunt Mamillam in feminis non esse membrum proprio dictum; at magis ex ea sententia Baldi assentendum, qui Philosophus erat, sciebatque Mamillam in feminis habere distinctam operationem, eamque destinatam esse à natura, ut diximus, ad lac conficiendum, itaque stricte, ac præciusissime membrum vocanda est. Fortun. Fidel. ubi supra.

Sed de testibus nullam mentionem apud Iureconsultos invenire mihi licuit, ex qua circa hoc expicari eorum sententiam poterimus. scio solum magistris penis tam spiritualibus, quam temporaliibus subjici eum, qui hominem castraverit, quam eum, qui membrum aliquod mutilaverit. Menoch. de Arbitr. Ind. lib. 1. ex quo Thom. Act. de Inferm. par. 1. cap. 5. num. 9. quod an apud Iureconsultos ob id procedat, quod non solum Testes inter membra computentur, sed cæteris membris præstant, explorator adhuc non habeo. fatus autem nobis sit, Testes habere distinctam operationem, atque illam quidem insignem ac perfectissimam, feminis scilicet conficeri, ut longioribus profeatur Galen. contra Aristotelem lib. 1. de Semine, atque idcirco membra dici debent, præferent quia præter jam commemoratam operationem, virilem quoque vigorem in Manibus tuerint, cum illis abscessu, Mas feminæ similiis quoad prædictum Animi vigorem evadat.

Idem quoque dubium intercedit de Pene, at neque de hoc Iureconsultos locutus suisse compcri, supponentes fortasse non esse revocandum in dubium, An haec pars membrum sit, cum pater sit omnium membrorum, & habeat ejus nominis immemorabilem possessionem, unde per Antonomias Membrum ab omnibus appellatur; sed inter Medicos jam sepius in his questionibus adductus, & adducendum Fortunatus Fidelis litigiosum fecit Peni hanc possessionem, qua per omnia præterita facula Membri nomine potius est, dicebat autem doctus hic Author, Penem non esse vocandum membrum, eo quod non habeat conditionem ad Membri naturam requiritam, distinctam nempe ac perfectam, seu primariam operationem; quia neque erectio, neque feminis ejaculatio absoluta, ac primaria actiones videntur, sed utraque familiatrix potius est ipsius conceptionis: utitur enim na-

tura hac parte veluti canaliculo quodam, per quem Animal semen ejaculetur, ut inde conceptio fiat. quemadmodum ergo Nares, seu ipse Nasus Membrum non est, quod nullam operationem habeat, sed tantum ad decorum fabrefactus à natura sit, & ut tangam per ductum cum minori indecentia Cerebri excreta expurgarentur, idem de Pene firmandum videtur. Sed videat Fortunatus, ne infortunatus evadat, si de turbata possessione accusatus ab ipso Pene in judicium trahatur, quamobrem prudenter agit, cum hanc nominis possessionem non inficiatur, sed ingenue confiteratur, qua quidem non videtur tam ex abrupto expoliatio justa, preferent quia videtur ejus possesso justa; quod enim contra adducit Fortunatus, non esse nempe erectionem, & feminis ejaculationem tales operationes, ut ex iis membris nomine Penis dignandus sit, quia utraque actio est, que alius famulatur, ego quidem partim admitto, partim vero nequaquam. admitto quatenus ejaculatio fit quidem per Penem non autem absolute à Pene; non admitto quatenus absque ejaculatione, & erectione concepcion fieri non potest, erectione autem terminatur in ipsum, & ejaculatio, ut dixi, fit per ipsum. concepcionem autem non posse succedere absque utraque actione latius probav. lib. 3. har. quæst. 11. quæst. 8. Nil autem me movet, quod haec sint ita perfectæ operations, per se ipsas naturæ intentioni satisfiant, sed destinatur ad ulteriorem finem, & ut ille dicit, alteri famulentur, quia hoc non videatur impetrare, quod sit vocandum membrum, cum satis videatur si actio à tali parte celebrata sit in suo genere perfecta; itaque juxta gaudere debet Penis nomine membra, neque membrum membra nomine videtur defraudandum. Illud obiter addam hic ex Riol. Anthropograph. lib. 1. cap. 31. Penem magnum, durum, ac stolidum ingenium denotare. at unde hoc? Num natura in conformatione naturalium partium intenta, in animalium conformatione deficit? an potius materia in naturalium conformatione absumpta, & in iis luxurians, non sufficit ad perfectum vigorem animalibus conciliandum?

S V M M A R I V M.

1. Mutilatio non est idem apud Medicos, quod apud Iureconsultos.
2. Mutilata membra apud Iureconsultos que dicantur.
3. Mutilata membra que dicantur apud Medicos.
4. Mutilata membrum non vocandum, ex quo aliqua pars præcisa non sit.
5. Mutilata membra sunt, que aliquo modo sunt præcisa.
6. Mutilatum membrum quodnam vere dicendum.
7. Ad veram mutilationem tria requisita.
8. Mutilatio non est absque deformitate.
9. Mutilationis præcipua conditio est membi obrumatio.
10. Mutilatio tam à natura, quam ab Accidente est potest.
11. Deformitas est aliquando absque mutilatione.
12. Notabile impedimentum præcipua actionis alienus membra semper inducit irregularitatem.
13. Medicis convocantur ad judicandum, an membrum debilitatum, vel impeditum sit.
14. Eadem ejusdem membris mutilatio, vel debilitas diverso modo estimatur in diversis personis.
15. Amplia prædictam conclusionem ut hic.

De Mutilatione, Impedimento, & debilitate Membrorum.

Quæstio III.

Vnamquam membi mutilatio in suo vero sensu non est eadem apud Medicos, quæ est apud Iureconsultos, tamen Iureconsultorum acceptio hic utetur, nam haec magis in consideratione habenda in casu nostro: apud Iureconsultos enim 2. mutilata membra appellantur quæ præcisa, & obtruncata aliquo modo sunt. August. Barb. de off. & post. Epis. alleg. 42. num. 10. sed apud Medicos amplior multo est mutilationis acceptio, non modo enim quæ amputata sunt membra mutilata dicuntur, sed quæ deformitatem, & impedimentum affirunt, & ipsius faciei partes, & aliae secundum tria genera mutilationis à Fortun. Fidel. allata lib. 2. Relat. cap. 7. Immo etiam quæ ex morbo causa à proprio opere desistunt, etiamne neque ullam partis præcissionem, neque ullam deformitatem patiuntur, ut probat ex Hippocratis mente Petr. Sal. in lib. 1. de morbis. scil. 1. tex. 5. & Mart. Cagnat. lib. 1. var. obseruat. cap. 2. licet supra citatus Fortunatus ibid. hanc opinionem rejicit, nolens vocari 4. mutilatum membrum, ex quo aliqua pars præcisa non sit.

Ac profecto videtur juxta Fortunati doctrinam tale membrum vocandum esse potius imbecillum, quam mutilatum, aequivoca enim potius, quam universa, & propria mutilatio haec Salii & Cagnati videlicet potest. Nos, ut dixi, secundum Iureconsultorum sensum mutilata ea membra appellabimus, quæ aliquo modo præcisa sunt. sed quia ad hoc ut membrum aliquod vere mutilatum dicatur, non sufficit quælibet cuiuscunque quantitatæ partis ipsius membri præciso, idcirco dicamus, quod quandoconque præciso, seu amputato partis aliquo membrum ipsius usui, vel pulchritudini insigniter oblit, tunc membrum vere mutilatum dici debeat. sed differenter est in hoc, quia ad hoc ut partis præciso usum membrum adimere, vel impetrare possit, notabilis esse debet, sed ad hoc ut pulchritudinem amittat, etiam minima præciso sufficiens est, & ex ea pars mutilata dicitur; ut si vel ipsa Nasi cuspis præcisa sit, ex eo enim quod in facie, & in parte maxime decori definita, Nasi ipsum reddit mutilatum; atque hoc pacto videndum Iureconsultis est, an ex hoc capite is, qui eo modo effet mutilatus, vel aliquam mutilatissimam irregularitatem incurret; etiam nihil incommodante ea præcissionem actionem aliquam corporis necessariam, sed tantum formam deturante. Sed circa id notandum quod Fortunatus Fidelis ubi sepe volebat, ad veram scilicet, & exquisitam mutilationem aliquius membra, tria requiri, abscissionem seu obruncationem aliquius membri, vel partis ipsius membri, actionum ipsius membri impedimentum, ac denique deformitatem; hanc vero postremam præ omnibus requiri, ita ut nulla vera mutilatio ex ejus sententia sit, quæ deformitatem non inducat. videatur tamen præcipua conditio esse membi obrumatio, cum deformitas esse possit absque obrumatione partis, obrumatio vero absque deformitate nequaquam, nam ipsa obrumatio deformitatem inducit; idcirco membrum potest esse quidem deformis absque eo quod sit mutilatum, quod non videtur controvertendum, licet

adnotandum præterea est, candem unius, ejusdemque membi mutilationem, ac debilitatem non eodem modo estimari in una persona, ac in alia; unde si Pictoris, qui manuum industria uitit, vel Fidiceni, qui etiam singulis digitis fides mirabiliter pulsat, digitus amputetur, majoris faciendo hæc digitus amputatio in his artificibus, quam in aliis. Caball. ubi supra, nu. 12. imo inter ipsos artifices majoris estimanda laeso ejusdem partis in uno, quam in alio, ut ex pronominatis majoris estimanda amputatio unius digiti Fidicenis, quam Pictoris; nam etiam uno digito obrumato Pictor non multo cum incommodo operari potest, & ego Pictorem vidi, qui in una manu quatuor minores tantum digitos

habet, nam majori. Pollice nimurum caret, in altera duos tantum Pollicem, & Indicem, & tamen non omnino male etiam exiles picturas palmo non majores exprimit. eodem quoque pacto si Musico, vel potius cantori tantisper linguum præcidas ad majus damnum tenebris, quam si cuivis alteri cædenti inferas injuriam, qui non solum hoc veritatem habet in præcisione totius membra, sed etiam in præcisione partium, que tali membro inserviant, ut si nervos manus Pictoris, vel Fidicen-
nis, vel Militis, aut alterius similiis persona sauvicaris, vel dentes Musico, aut Concionatori ex-
custeris, cum quilibet nervus laetus ad manum pertingens ipsam manum reddat debiliorem, & dentes exculpi magnopere, & insigniter Musico in canendo, & Concionatori in orando obſint.

S V M M A R I V M.

- 1 Membra proprie dicta si precisa sint restituiri non possint.
- 2 Mutilata membra reparatio an quicquam suffragari debet ei, qui illud mutilavit ad pene mitigandam. vide num. 8.
- 3 Falso est processus in totum partes ad sua principia reuniri posse.
- 4 Medicis restaurari docent nonnulla membra deperdita.
- 5 Restauratio membra non caret tedium, & periculo.
- 6 Lingua mutilata reparari non potest.
- 7 Mutilata membra habentes, si ea recuperent, videtur ab irregularitate pregressa immunes.

Mutilata membra an reparari possint.

Q V A S T I O III.

Membra proprie dicta reparari non possunt, non controvertitur, licet ingeniosissimi quidam Medici, ac Chirurgi, inter quos præcipue ex recentioribus Parœus est, plura machinata sunt non modo ad turpititudinem, quæ ex mutilatione provenit contegenda, sed etiam ad præcisi membra ipsum quadrantem, & utrumque recuperandum. Ad hanc intentionem plura proponit idem Parœus in lib. de deficiencie supplemento per totum, ubi non modo factitias manus, effictaque crura, sed etiam factitios Oculos, Dentes, Auriculas, Labia, Nasum, & si que alia sunt, que deficiunt efformare, & in usum trahere docuit. Sed haec nihil ad rem nostram; alia tamen corporis particulae sunt, que refescat dubium excitant, an recuperari possint, quod non videtur omnino vanum pro lureconsultis dicuntur: ex his enim illi facile determinare poterunt, an quicquam suffragari possit ei, qui aliquum membrum, vel aliam partem mutilaverit ad pene mitigandam, vel ei cui præcicum, vel præcisa sit ad irregularitatem evi-
tandam: non revocatur autem in dubium, an ipse met partes in totum præcise denuo possint ad sua principia reuniri, hoc enim vanum simul, ac falso est, & jure Lanfranc. suo Chirurg. tract. 2. cap. 2. eos deridet, & mendacii impudentissimi arguit, qui affirmare audent, aliquos portasse Nasum incisum in manu, qui illis postea fuerit in suum locum restitutus, quod, inquit Lanfrancus, est maximum mendacium, quoniam vitalis spiritus in continent perit, nutritivus similiter, & motivus. Alia ergo via est ad

restitutionem aliquarum partium mutilatarum, de qua tamen non liquet, an tentari possit, necne. Nam profecto si Hippocrati, & antiquis omnibus credendum sit, videtur hoc quod proponitur impossibile, ut executioni demandetur; quippe cum partes, quæ reparari posse aliquis promiserit, Nasus sint, Auricula, labia; ac de prioribus certum est, quod regenerari non possint, cum partes cartilagineæ sint, de labiis forte tolerabile esset (litter & hoc impossibile plurimis hominum videatur) quia sanguineæ partes sunt, que restaurari aliquo modo possunt.

Quibus tamen non obstantibus eo processit Medicina nobilitas, & Neotericorum Medicorum ingenium, & industria, ut non solum has partes utcumque restituari posse ipso opere commonstraverint, sed etiam de novo efformari, atque ita affabri fieri, ut naturam ipsam imitatorum suorum operis pudeat, atque idem ipsimet invidiosi evadant. Mirum enim est quanta solerter nonnulli Chirurgi præminata membra, vel potius particulas deficientes de novo efformaverint, in cujus doctrinae gratiam dochilismum librum edidit Gaspar Talliacotus Bononiensis de Curtorum Chirurgia per insinuationem inscriptum, ubi ejus operationis præcepta, & modum tradidit, quin & ipse pluribus experientiis eam ipsam operationem confirmavit, nec defuerunt alii, qui felicitate hanc operam navaruant, & pre omnibus celebris est Branca Siculus, cujus dexteritas in hac operatione multi Medici mentionem habuerunt. sed & de hac Chirurgica administratione copiosissime scriptus alter Medicus Bononiensis, nempe Ioan. Baptista Cortesius Mifcellanus, Med. decad. 3. per totum. meminit & de hac ipsa re Parœus suo Chirurg. lib. 22. cap. 2. ubi quemdam vidisse se tellatur, qui Nasum cum magna amicorum admiratione hac arte recuperaverat.

Illi negant non potest, eam operationem non carere, & longo tedio, & periculo, ut testis est idem Parœus ubi proxime, licet ipse Talliacotus, & cum eo idem Ioan. Baptista Cortesius contrarium omnino probare niantur, & maxime prior lib. 1. pred. oper. cap. 22. quod tamen undeque tueri minime possunt, credo tamen, quod multo facilior ea operatio futura esset, si modo frequenter exercitatione Chirurgi confirmatur. Habet tamen hoc ipsum præter tandem, & periculum aliud incommodum, quod an ipsius Talliacotus & Cortesio notum fuerit, exploratum non habeo, dummodo veritatem habeat, & experientia fit conforme, illud est, quod quandoconque ex alio corpore, quam ex proprio Nares, aut aliæ deficiens partes reficiantur, pereunte homine eo, ex quo restituta pars est desumpta, ipsa pars restituta in vivo homine cum demortui cadavere commoritur, ac emarcescit, ita autem in rei veritate evenire narrabat ex, nescio cuius, auctoritate Petrus Castellus Medicus accuratissimus, cujus alias his in questionibus mentionem habui. quod mihi non adeo difficile persuasi est, si modo alia permulta his admirabiliora, quæ tanquam verissima narrantur, mendacio non laborant. unum addam, quod ob rei similitudinem hoc ipsum confirmare potest. narrat Joannes Bodinus lib. 3. suo Theat. experientia frequenti confirmatum fuisse, quod si Veres, aut Canes, ex quibus Scrophæ, aut Catellæ uero gerunt, occidantur, abortus in feminis sequitur. quicquid autem sit de harum rerum veritate,

Quæstio IV. De Membris, eorumque mutilatione, & debilitate.

tate, incommodum prædictum facile evitari potest, si de proprio corpore haec particulae reficiantur, cætera vero non ita, ut aperiſſime videbit, qui reflitionem hanc prædictarum particularum per infinitum factam considerare volet apud eodem Talliacotum & Cortelium late de ea differentes.

Sed uix non omnia membra ea ars reparare potest; nonnulla enim ob multam partium ea componentium diversitatem, reparari nullo modo possunt, sed ea tantum, quæ ex simplici carne effigiuntur, patiuntur, ut prædictæ partes sunt, Nasus nempe, Aures, & Labia. & quamquam eo modo sese res habet, tamen mutilata Lingua ob situm, quem habet, reparari non potest, non quod nova regenerationis deficientis ipsius partes fieri in ea, ut in prædictis non possit; tamen & ad ictum deperdendum amputata in parte linguae recuperandum ingeniosum quoddam instrumentum Ars excogitavit, cuius figuram atque usum descripsit atque edocuit Parœus lib. jam cit. cap. 5. quod utrum satis sit ad evitandam irregularitatem in eo, qui mutilatus est, Iureconsulti viderint, in cæteris profecto casibus evidens videtur militare ratio, quod patientes ab irregula-

ritate debeat esse immunes, quia nonnulli ob insig-
nem deformitatem irregularis evadit is, qui Naso, Labii, Auribus mutilatus est, at huic deformati-
tati satis Artes succurrere posse, & cum effectu
eum omnino tollere jam supra ostendimus. Vtrum autem id suffragari quicquam possit ei, qui aliqui
Naso, Labii, Auribus mutilaverit ad leviorum pen-
nam dandam, aliquid scrupuli habere posset, quod tam
tamen facile diluitur ex operationis difficultate,
tedio & periculo; præterquam quod non videtur
ex mea sententia delinquere suffragari debere,
quod proprio ingenio, & labore se mutilatus ab ea
deformitate vindicaverit, cum delinquens, quantum in
se est, delictum confunaverit. Sed an non idem
est in eo, qui aliquem lethaler vulneravit, qui tam
men summa cura & diligenter adhibita mortem
evit? nam vulnerans etiam quantum in se est hominem
occidit, tamen nisi hic moriat, de homicidio non tenetur. Sed hec ad Iureconsultos
discutienda remittantur.

S V M M A R I V M.

- 1 Nasus an sit membrum.
- 2 Nasus ex Farinaccio est membrum proprie dictum.
- 3 Naribus mutilatis ea omnia ac singula locum habent, que in cæteris mutilatis membris.
- 4 Nasus abscissio irregularitatem inducit.
- 5 Nasum abscondens tenetum majori pena quam te-
natur abscondens membrum.
- 6 Majori dedecori est Nasus abscissio, quam Manus.
- 7 Nasus nullum habet officium proprium.
- 8 Nasus non est odoratus instrumentum, & nu. seq.
- 10 Nasus non videtur inter membra consumerandus.
Contrarium num. leg.
- 12 Nasus est primum respiracionis instrumentum.
- 13 Nasus est veluti modularis decoris & pulchritu-
dinis.
- 14 Facies in homine omnium partium pulcherrima.
- 15 Homo sublunarium omnium creaturarum pulcherrima.
- 16 Nasus sicut homo dotatur.
- 17 Egypti adulteras mulieres Naso mutilabant.
- 18 Nasus retinens ac deforms magna ex parte tum
mores tum mentis propositum retinens perver-
sumque denotat.

19 Nasus quoad pulchritudinem inter ceteras partes principatum obtinet.

20 Ex Naso abscissione dislocantur sponsalia etiam ju-
ramento firmata.

21 Sponsalia juramento firmata an redintegranda Naso refetto.

22 Auris inter membra consumeranda ex aliorum opinione.

23 Auris est auditus instrumentum.

24 Auris non est membrum, quod non habeat distinctionem operationem, & nom. 27.

25 Auricula abscissa non inducit irregularitatem, de-
clara ut num. seq.

26 Aures abscindens tenetur pena incidentis membrum.

27 Aures abscindens in Ecclesiæ non gaudet immunitate Ecclesiæ, sicut seq; abscindens aliud membrum.

30 Labia non sunt membra.

31 Os abscissum, & Labia corso irregulariter faciunt.

De Naso, Auribus, & Labiis.

Q V A S T I O I V.

D E Naso non absque summo jure peculiariter considerandum, de quo primo dubitur, an membrum sit, necne, in qua dubitatione plures videtur in partem negativam inclinare, & ratio est, quia non videtur propriam, ac perfectam habere operationem, Fortun. Fidel. loco sopra cit. sed Aristot. lib. 1. de part. Anim. cap. ult. Nulum inter membra consumerant, & ex Iureconsultis Farinacc. in Ap-
pend. de Immunit. Ecclesiæ cap. 1. lib. nu. 249. Nulum in-
ter membra proprie dicta consumeravit, neque est
dubium, quod Naso mutilato, ex omnia locum ha-
beat, qui in cæteris mutilatis membris locum ha-
bent, quodammodo inveniatur, cum deformatum
vindicaverit, cum delinquens, quantum in se est, delictum confunaverit. Sed an non idem
est in eo, qui aliquem lethaler vulneravit, qui tam-
men summa cura & diligenter adhibita mortem
evit? nam vulnerans etiam quantum in se est hominem
occidit, tamen nisi hic moriat, de homicidio non tenetur. Sed hec ad Iureconsultos
discutienda remittantur.

Qui tamen negant, Nasum esse membrum, di-
cunt, illum nullum habere, ut dixi, proprium officium,
nisi quod tanquam per tubulum cerebrum
per ipsum expurgatur, unde ducunt usum ipsius
esse exiguum, ut ex Medicis idem Fortun. Fidel.
lib. 2. Relat. cap. 1. & ex Iureconsultis idem Par. à
Put. ubi supra, nu. 2. nam neque odoratus instrumen-
tum Nasus est, quamquam Idiotis, imo & Doctis
nonnullis tale existimat, ut ab eod. Par. à Put.
ibid. & à Farinacc. Fragm. Crimin. lib. 1. par. 2. n. 587.
qui habent etiam pro sua opinione Aristot. 2. de An-
nim. & in lib. de Senf. & Senf. Averroem 1. Collect. c. 11.
& ex Recentioribus Medicis Valleum Com. lib. 2.
contr. 26, a quo nova nonnulla argumenta contra
Galeni sententiam allata sunt. Quinimum videtur
aperte consentire Hipp. quem ante omnes nominata
decebat, lib. 1. de Dieta. Nasus, inquit, odores,
ij. Ee 3 lingua

lingua suavia, & insuavia discernit. sed & communis hominum consensus id ipsum videtur confirmare, cum enim de odoratu quicquam proferimus ad Nasum omne referimus. sic Catullus ab Fa-

bulum, ut melius odoreatur:

Quod tu cum oculis Dors regabis,

Totum et te faciat, Fabule, Nasum.

Naso etiam odores nos deprehendere dicimus, non alia corporis particula. Horat. lib. Serm. sat. 2.

Rancidum aprum antiqui laudabunt, non quia

Nasus

Illi nullus erat.

Vnde videtur ex his quod Nasus habeat propriam ac perfectam operationem, nempe odores judicandi, & tamen unica experientia omnia quacunque opponuntur videntur refelli (nam de vulgi modo loquendi non curandum) ea est, quod ii, qui obstruunt os cribrofum habent, ut nonnullis ex pertinaci Gallico morbo, vel ex contumaci coriza eveniente scio, nullum odorem perirent, cum tamen nates maxima patentes habeant; quod etiam experiri quotidie licet in familiari gravevine, in qua sensus odoratus aliquando omnino aboleatur, licet in hoc casu non ab re superabundantem humiditatem ipsi naribus communicatam cauisci licet, sed de hac questione qui plures desiderat, videat Nicol. Serm. 3. tract. 1. cap. 7. & Cardanum Comr. Med. lib. 2. tract. 6. contr. 9. ubi copiofissime de his differit, ac variis questionibus recentis, rei veritatem venatur, & allegitur, sed & praeter ab eo allata videtur, quae afferit Laurent. lib. 11. Anat. quest. 12. & Valles. ubi supra. Nobis id pro nunc

9 scire fatis sit, Nasus nequaquam esse odoratus instrumentum, ut M-dici, qui rem intimus perscrutari sunt ex Autopis docent; quam conclusionem longioribus probat Gal. in lib. de Infrist. Odor. contra ipsum Aristotelem differens operum suorum Clasf. 1. probant hanc ipsam Anatomici omnes recentiores, inter quos, si liber, vide Lauren-

10 tium ubi supra. Cum ergo Nasus nullum habeat propriam operationem, non videtur inter membra consumerandus.

Verumtamenvero si quacunque ad Nasum officium spectant, diligenter examinabimus, haud indignum 11 omnino Membris nomine Nasum dijudicabimus; missum enim faciem, quod per Nares mucus à Cerebro derivetur, alias cum maxima indecentia proditurus; quod locutionis venustati, & concinnitati soni mirum in modum conducat, ut ex iis facile elicatur, qui nares obstruuntur habent, vel iis ipsum privantur; & quod alias nonnullas prefet utilitates, de quibus Laurentius loco cit. & Talliacot. lib. 1. de Cirt. Chirurg. cap. 5. & seqq. unicum quoque

12 munus praetermittamus, quod latus effet ad id non minus illi conciliandum, quod nempe sit primum respirationis instrumentum. Gal. ipsi afferente 11. de Vsa par. cap. 11. ex quo Rabi Moyses Aphor. sed. 3. Aphor. 24. & Anatomicis omnibus: profecto

13 illud unum omnium optatissimum Nasus munus est,

ut ipsius decoris, & pulchritudinis veluti modulator quidam existat, an non hec propria ipsius Nasii

14 actio est & praecipua & perfecta? cum enim in ho-

mine omnium partium pulcherrima facies sit, hui-

profecto per ipsum Nasum tota pulchritudinis vis,

& energia conciliatur, cum per banc maxime par-

tem hominis facies aut formosa, aut deformis eva-

dat. Melletius de Nat. hom. cap. de Naso. quoniam rem

jure cum homo sublunarium omnium creaturarum

15 habent cum Naso.

pulcherrima existat, sola quoque Nasum peculia- rem habuit, cum ceteris animalibus aut omnino denegatus sit, aut non ita conspicuus datum, ita ut 16 proprie solus homo Naso doteatur. Andr. Laurent. ubi supra, cap. 14. hinc non absque summo lure 17. Ægypti adulteras mulieres Naso mutilabant, ut in eis ea pars plecteretur, per quam facies magis ho- metra amantes in adulterium alicere poterat, ut ex Franc. Patriotib. 4. de Infrist. Rep. refert lo. le Cirier de primogen. lib. 1. quest. 20. num. 9. & inter nostros ex Diod. Sicul. Marc. Ant. Vlmus de Physiolog. Barb. hum. sed. 3. cap. 4. Vnde recte aliquando Nasus pro tota facie fumatur. Iuven. sat. 6.

Quoniam est hic culpa pueri.

Si ubi dispergit Nasus innu?

Sed & partem hanc præ omnibus pulchritudini- inservire facile insinuat in Sacris cap. 21. Lev. 20. 18. cum in electione Sacerdotum pulchritudinis magnam rationem habendam esse fancirent, non modo eos ab Altaris ministerio repellebat lex, qui Naso proflus carerent, sed eos quoque, qui illum vel nimis parvum, vel nimis magnum, vel ob- tortum haberent; quia non modo, ut dixi, hæc pars ad pulchritudinem facit, si recte constituta sit, sed etiam animi veluti quadam nuncia est, & ubi valde retorta, aut deformis sit, magna ex parte tum Mor- res, tum Mentis propositum retortum, perversum. 18 que denotat. Polæmon. in Nat. sign. Interp. cap. de Naso. & Hippocrates noster ex acuto Naso, ac parvis oculis rufo capillatio adjuncto pravitatem arguit. 2. Epidem. sed. 5. tex. 1. ubi Vallepus in comm. nou ex rufo capillatio, sed ex acutis naribus tali capillatio adjunctus, & pravis oculis pravitatem denotari dicit. maxime ergo vituperatur Nasus de- formitas tanquam pravi animi signum, unde Horat. in art. Poët.

Hunc ego me, si quid componere curerim

Non magis esse velum, quam prava vovere Naso.

Igitur cum quasi proprium munus hujus particula sit faciei decorum teri, imo cum ipsa per se sola sit pulchritudinis moderatrix quadam, jure merito non solum Membri nomine digna est, sed inter alia 19 membra quod hoc principatum obtinere dicenda, cum majus dedecus, ac magis insignis deformitas resulset ex Naso non modo mutilato, sed male etiam conformato, ut superioris demonstratio- tum est; atque ea de re lujus partis mutilatio præ omnibus aliis mutilationibus semper ruspissima, ac inhonestissima habita est, quod prudenter infinita- vit Virgil. de Deiphobo loquens lib. 6. Eneid. his carminibus:

Aque hic Priamidem lanitum corpore rotu-

Derphobum vides lacruma crudeliter ora,

Ora, manusque ambas, poplataque tempora raptis

Auribus, & manus inboneo vulnera Nares.

Vbi loci Narium foliūmodo vulnus inhonefti Epitheto insignivit, non aurum, non manum, non oris ipsius, ut demonstraret id, quod annuebamus, & pro omnium maxima contumelia illud minatur Deus per Ezechielem cap. 23. vers. 25. Nasum tuum, & aures tuas præcedunt. quamobrem non est mi- rum, si tanti fiat à Canonifis ea turpitudo, quæ ex mutilato Naso provenit, ut ob eam dissolvi per- 20

mittant sponfalia, etiam si juramento firmata sint,

Sanchez de Marim. lib. 1. disp. 57. num. 1. Sed non

aspernenda dubitatio hic oritur ab ipsis Canonifis

decindenda, num scilicet reparato Naso, ut ex Arte 21

fieri posse jam patet, sponfalia redintegrari de-

beant,

conficere, quibus abscessis Dentes, & Ovis inti- miores recessus cum magno dedecore, & turpitudine facile patent, ob quam absque dubio irregula- ritatem induunt, nam & os disfortum, & labia ipsa corroba, quod multo minus est, hominem irregu- larem faciunt. Barbol. ubi alias, num. 34. quid au- tem tam in his, quam in Auriculis, ubi reparantur, dicendum fit, luceconfulti determinabunt.

S V M M A R I V M.

1. *Oculus membrum nobilissimum.*

2. *Oculorum excessu infirmum inducit deformitatem.*

3. *Lucus est qui altero captus est oculo.*

4. *Lucus, seu moncus est irregularis.*

5. *Oculiarum expressio infirmum affect deformitatem.*

6. *Vice de censu infirmum deformitatem inducit.*

7. *Ophibolita consumax infirmum affect deformitatem.*

8. *Ægrandines Oculum in qualitate vel quantitate infinger immunitus deformitatem & incom- modum afferunt.*

9. *Pupille dilatatio visus incommoda.*

10. *Barba ad decorum facta, & ad virilitem denota- dum.*

11. *Barba cænæ pravitatem denotat.*

12. *Barbam mulieres nonnullæ emulcentur.*

13. *Barba mulieribus delectori est, barbe cænæ viris ignominiosa.*

14. *Barbam aliqui expilare realis injuria est.*

15. *Barbam incidentem tenetura penitus incidentis mem- brum, declara ut nunc.*

16. *Barba est membrum. contrarium ibi, & num. seq.*

17. *Barba necessario consequitur virtutem generativem* magistratam specie humana.

18. *Dentes exentiens non tenetura penitus incidentis mem- brum.*

19. *Lingua cum pars simplex sit, ad duplex ramen- nus definita.*

20. *Lingua ad locutionem, & ad gustum est fabricata.*

21. *Lingua quæ utilitas prestat.*

22. *Cepolla notatur.*

23. *Lingua nobilitas ceterorum omnium membrorum subtilitatem excipera.*

24. *Per lingam homo a ceteris magis desert animali- bus, quam per alia quacunque membra externa.*

25. *Lingua extrema pars præcisæ facit hominem bal- bitem.*

26. *Lingua præcisæ denuo excrescit.*

De Oculis, Barba, Dentibus, & Lingua.

Q V A S T I O V.

Oculus membrum nobilissimum, & officium r habens præ ceteris vita jocundum, non mo- do ad corporis salutem, & incolumentem animali datus, sed homini etiam ad mentis cognitiōem opitulatur, ut dicebat Leo Hebreus dial. 3. de Amore, non longe a principio. & tamen cum tanta nobilitate prædictus sit, non solum ut cetera membra muti- lationem, cum excutitur, aut vulneratur, patitur, sed plura multo incomoda perpetuit, ob quo- rum causam multa ipsi luceconfulti consideranda veniunt tam in Pontifici, quam in Caſfarei Iuris administratione, sed prætermissa pro nunc de fini- gulis

gulis oculorum morbis inquisitione, de iis tantum loquamus, qui vel insignem deformitatem afferunt, ob quam irregularitas inducitur, vel maximum incommodum in visione, cuius causa, aut irregularitatem quoque incurantur, qui sic affecti sunt, & si eos afficerunt debitis penas veniant plectendi. Morbi igitur oculorum, qui insignem deformitatem afferunt primo oculorum excusio, aut amborum, aut alterius: non modo enim Oculus pars conspicuus est, & defectum in facie illico prodit, sed ob sui nobilitatem, ac transparentiam maximam inducit ex sua carentia deformitatem in 3 ipsa facie: quamobrem jure Monoculus, vel Luf-
4 cus (nam Lufcum esse qui altero captus est oculo docuitur lib. 2. barum Questionum Titulo 3. quæst. 10. num. 4.) est irregularis, neque potest ad ordines promoveri. Barbof. ubi sepe, Alleg. 42. num. 29.

5 Secundo deformitatem insignem affer Oculorum expressio, & tanto magis insignem, quanto major est; nam aliquibus totius ipsis oculis foras proficit, ita ut horrorem intuentibus incutiat; ergo & hic morbus ob eandem cauflam videtur inducere irregularitatem etiam alias vires integer servare. dixi autem superioribus libris morbum hunc vocari Epiçepsum, & oculorum prouidentiam, quamquam nonnulli inter se haec duo differant; que deformitas tametsi major provenia ex ambobus oculis, tamen ex altero quoque proveniens insignis est, ita ut sufficientissima videretur ob eandem insufficientiam inducendam ad ordines sufficiendos.

6 Tertio parem pene deformitatem inducit alius morbus, qui Græcis Protoposis dicitur, & Latinis Vveæ defensionis; sed hic præter deformitatem etiam viisi maximopere incommodat; cum tamen eius morbi quatuor enumerantur species secundum majorem aut minorem defensionem ipsius Tunicae, quæ Vvea dicitur, de quibus Prætici, & Arabes præ omnibus, illam proculdubio majorem deformitatem, majusque impedimentum afferre per est, in qua defensionis major fit, & est ea hujuscemorbi species, quæ Clavus dicitur, de qua lib. 2. bar. quest. 3. 9. 15. num. 2.

7 Quarto Ophthalmia, seu Lippitudo, quæ contumax fit, insignis, & diuturna præter deformitatem habet secum notabile incommodum, præterim si cum magno tumore, & inflammatione sit conjuncta, & idcirco ex aliquorum sententia hic morbus his conditionibus associatus inducit & ipsæ irregularitatem. Barbof. loc. cit. num. 3. & facit Textus in Legi Veteri cap. 21. Leviticus vers. 18. ubi Lippus à ministerio altaris excluditur.

8 Quinto notabilem deformitatem, neque minus incommodum afferunt quæcumque aliae aggritudines, quæ ipsum oculum aut in qualitate, aut quantitate immutantes viisi insigniter obfuscent, ut tumores, Panni, Maculae, Cataractæ, vel suffusiones, & aliae id genus.

9 Sexto Pupillæ dilatatio præter deformitatem, quæ tamen insignis esse non solet, viisi incommodat; ejusdem constrictio minorem deformitatem, minus quoque incommodum visioni afferit; sed nulla earum passionum talis videtur, ut ex illis quis irregularis evadere debeat, nisi valde notata digna sit, & in utroque oculo, & visioni maximopere obfuscat; quemadmodum neque strabofitas in culpa esse videtur, licet apud aliquos pravitatem morum

denotet, viisi tamen minus incommodat, nisi ejus specie sit, in qua visibilia geminata apparent, de qua alias locutus sum; sed neque hoc incommodum tale est, ut irregularem hominem facere debeat. de cæcitate autem, & viisi obscuritate, aliisque passionibus, que in totum visum admunnt, nihil attinet dicere, quod nullum dubium ex his intercedere videatur, quin minus hominem irregularem faciant.

De Barba jam verba faciam, in qua Antiquiores & moestitiae & laetitia signum ponebant; cum enim quicquam, moestitiam requiriens, acciderat, ut major & propinquorum mors, aut sinistri aliquid evenerat, barbam demittebant, id est, non tondebant; cujus rei nonnulla testimonias habes apud Cujac. Obser. lib. 6. cap. 5. Hæc igitur licet D. August. lib. 22. de Civit. Dei, cap. 24. videatur ad decentiam tantum facta, tamen & ad virilitem, & virtutem virilem ostendatam viris à natura concessa. Vlmus de Physiolog. Barb. hum. fœt. 3. cap. 2. unde ejus 12 carentia ex aliquorum opinione pravitatem denotat, nam pilorum paucitas caloris nativi monstrat pauperem, argumento fin Eunuchi, & Mulieres, tam illi enim, quam ha Barba ob predictam cauflam carere, licet & Eunuchi post pubertatem excepti (si modo Eunuchi merentur vocari) Barbam interdum emitunt. Vlmus ubi supra, cap. 12. & mulieres nonnullæ, quibus menstrua ante debitum 12 tempus subfiterant barbam produxerint, ut est genitus casus apud Hippocr. lib. 6. Epidem. in fin. de Phætu Abderita Pythœi conjugi, & de Namisia in Thafo uxore Gorgippi; utraque enim mulieribus destituta barbam emisit; jam & hic præteritis diebus viisa est mulier quadrigeneria prælonga, ac hispidissima barba donata, cuius historiam habes etiam apud Ioh. Fabr. in lib. de Animal. Ind. cap. de Stellionis nove Hipp. & in libro seq. hunc nostrum quest. ult. permulti insuper alii casus ab aliis quoque huic similes observati sunt, & præcipue à prædicto Vlmo ubi proxime, cap. 11. ubi nonnullas iucundissimas historias habes; duas præfertim diuarum pulellarum, quarum una nono, altera decimo barbam emisit, que insigniter in ambabus aëtate procedente crevit; quas historias referre non vacat, apud ipsum sicut vide, si liber, ut alias quoque apud Riolanum Libell. de Hermapbr. cap. 6. illud non omittam ob rei novitatem quod ex Boceccio refert Maiol. dier. Cancic. coll. 16. par. 1. & confirmat Riolan. ubi supra, in Æthiopie monte quodam, cui Climax nomen est, feminas degere prolrixis barbis. Sed quemadmodum, ut diximus, barbae carentia viris est maxime ignominiosa, quia, ut Ovid. 13. lib. Metam. Fab. 8.

Barba viros hincque decent in corpore fecit. ita mulieribus barbae productio insigni dedecori est, cuius rei causam require à Leonard. Iacchin. Quest. Natur. num. 62. Eam ob rem apud Iureconsultos barbam alicui expilate realis injuria est. Oinot. in 5. Sed & lex Corinthia ff. de Injuriis. num. 8. hinc ad denotandam futuram Hebraorum ignominiam facra Scriptura per Iaiam cap. 15. ver. 2. In cunctis, inquit, capitibus ejus calvum, & omnis barba radetur, ea de causa tolerare non potuit David Rex similem injuriam legitatis suis illatum ab Hannone Rege Ammonitarum, qui raserat eorum unicuique barbae dimidium, ut narratur Reg. lib. 2. cap. 10. Additur enim 1. Pardip. cap. 19. Grandem enim contumeliam sustinuerant, unde est quod apud

apud Iureconsultos incidentis barbam per ignominiam tenetur poena incidentis membrum, ut ex Bald. in l. Reos. num. 6. C. de accusat. Menoch. lib. 16. 2. de Arbitr. cap. 392. num. 32. ex quo videtur Baldus inferre, quod Barba sit membrum, sed alii Iureconsulti barbam non esse proprium membrum faciunt, sed in genera tantum acceptam. Guazzin. ad defen. Reor. def. 3. cap. 6. num. 5. alii neque proprii, neque impropre eam dici membrum volunt, ut idem Guazzin. ibid. ex Soccini sententia in cap. ad audiencem. num. 201. de Homicid. in 6. qua potest 17 frema opinio verissima est, & ab re videatur de hoc dubium moveri, imo apud Medicos de hoc ambigere ridiculum est, non solum enim membrum Barba non est, sed neque pars alicius membra non secus ac extremitate unguiculi, qui quotidie forcipibus refecuntur; etiamque Concil. diff. 38. auctoritate Haby. 2. Techn. comm. 32. dixerit manifestum esse, quod capilli, & unguis sunt ingrediens in numero membrorum. sed hoc impræstissime dicitur, & prout omnem substantiam indutram vocamus membrum ad differentiam humorum, qui substantia fluida sunt; at proprie loco quando non est de hoc ambigendum. Neque valet argumentum Baldi, quod barba sit membrum ex hoc, quod barbam incidentis poena incidentis membrum, qui hoc intelligendum habet; locum propter injuriam illatum, & de honestationem, nam maximo contemptu est barbam veller, ita ut in proverbium abiatur pro contemptu significando, ita Horat. lib. 1. Serm. sat. 3. in fin.

—vellum tibi barbam
Lascivus pueri, quo tu nisi fuisse coires,
Vigeris turba circum testante, misericorde
Rampicis.

& Perthus sat. x.

—multum gaudere paratus,
Si Cynico barbam petulans Nonaria vellat.

Non quod barba sit membrum, nam ut diximus ad nihil inservit, nul ad decorum, & ad virilitem ostendatam, quamquam Plater. Quest. Med. Parad. cent. Polib. num. 6. solum posteriore hanc cauflam admittit, & priorem rejicit, cujus etiam opinionis multo ante fuerat Concil. diff. 54. Tallicot. tamen lib. 1. de Cirt. Chirurg. cap. 1. tam priorem, quam posteriorēm cauflam admittit. addit his Vlmus in lib. de Physiol. barba hum. fœt. 3. cap. 6. quod barba cum sit facies pars, & quæ necessario consequatur facultatem generatricem masculinum humanæ speciei, est index temperamenti organorum deservientium eidem facultati, ac præcipue testium; ad quod etiam in lib. inscripto Vter. Mulieb. fœt. 2. cap. 5. adducit testimonium Guainerii. at næ ego horum temperamentum magis à pilis pubis delignari crediderim, non negatus ad idipsum Barbam collimare; (licet eo multi populi occidentalia Indiarum prorsus careant) præcipuum tamen cauflam virilitas denotionem fuisse credo; cum enim homo minime nudus incedat, debuit ex facie parte nimis maxime conspicua, & detecta virilis cognoscari; & ea de re Barba nunquam in homine deficit, etiamque senescat, non obstante quod secundum reliquias partes pilis defluvium patiantur. ego id fieri ob majorem tenacitatem pilorum ipsius barbae, quam ceterorum puto, unde idcirco etiam causa morifica irreperibile barba minus patitur defluvium, quam pilis aliarum partium, ut Forn. Obs. lib. 8. num. 8. in Schol. testatur. vel forte

acribus evaporationibus ab inferioribus ascendentibus non adeo sunt pilis barbae obnoxii, ut Capitis, quam etiam causam ad hoc problema enodandum afferat Proth. Casul. Arbitr. lib. 2. num. 307. Sed quid de reliquis partibus dicemus?

Ceterum Dentes membra non esse communis 19 sententia est. Caball. Refol. Crimin. cent. 3. cas. 236. num. 12. & 118. Guazzin. ad def. Reor. def. 33. cap. 6. num. 9. Barbof. de off. & pos. Episc. alleg. 42. num. 36. par. 2. ex nostris Fortun. Fidel. lib. 2. Relat. cap. 8. quamquam autem Dentes multas praestant utilitates, & præcipue masticationem perciunt, locutioni opitulantur, & ad oris quoque decenniam, ac decorum conferunt, non tamen aut aliorum membrorum, quæ proprie membra dicuntur, aut eorum quæ impropre, sed conspicua partes sunt, utilitatem, & decorum æquiperant, quam obrem jure optimo videatur decidendum, quod qui hominem edentaret (est autem edentare deutes ex cutere. Plaut. in Pseud. Act. 3. Sc. 2.

Nomina velim homini impudentissimo malas edentares.

non esset poena dignus incidentis membrum, præterquam quod tam utilitas in locutione, quæ ab ipsis provenit, quam decor oris ex illis proficiens, facilime facilius dentibus reparatur. dummodo omnibus omnino orbatus homo non sit, ut cunctis est notissimum, & docet Paræus in lib. de defic. supl. o. 3. licet factiorum dentium usum antiquum fuisse patet ex salis Martialis carminibus, & præcipue lib. 5. num. 44. in Thaidem & Lecaniam, ubi hac habet:

Thais habet nigros, niveos Lecania dentes,
Quæ ratio est? emptos hec habet, illa suos.

Et in Leliam lib. 12. num. 23.

Dentibus, aqua cornis, nec te pudet, iteris emptis;
Quid facies oculo, Lelias? non emitur.

Et lib. 14. num. 56. ubi Deutisfricum, nempe medicamentum, quod dentes expoliuntur, alloquitur edentulum:

Quid mecum est tibi? me puella sumat,
Emptos non solos poline dentes.

Lingua denique inter cetera omnia membra 21 simplex sola est, ad duplex tamen munus destinata, cum cetera membra duplicita ad unicum destinantur. ipsa namque ad locutionem, & guttatum fuit 22 bricata à natura est. Aristot. 2. de Part. Anim. cap. 56. Gal. 11. de nſi part. cap. 10. & disi sepe. Laur. Anat. lib. 11. cap. 18. licet Galenus ibidem geminam & ipsam lingua, ut cetera membra esse dicunt; quod ea de causa dictum ab ipso est; quia lingua corpus per lineam quandam in dextram, & sinistram partem dirimitur. Sed extare populos quodam, qui duplice, vel bifida lingua habeant, & ob id pluribus simul eodemque tempore respondent, narrat ex Diod. Maiol. dier. can. par. 1. coll. 2. de cojus rei veritate quicquid sit, certum est, nos unicam linguam obtinere, cujus præter commemoratas aliae extant utilitates, masticationi enim, de 23 glutitioni, & saliva quoque expulsione opitulantur. qua de re merito irridendum videtur inter Iureconsultos Corpolla, qui contendit quest. 8. num. 2. ut refert Caball. Refol. Crimin. cent. 3. cas. 236. num. 9. lingua non esse membrum, cum non unius, sed 24 plurim membrorum officio per se fungatur, unde ejus tanta nobilitas est, ut omnium ceterorum membrorum nobilitatem longe exuperet, quippe cum alia foli corpori inferiant, hæc corpori simili,

& Animo , magis tamen Animo , quod ejus nuncia
fit , & interpres , ut dicebat Democritus in lib. de
Nat. hum. & ali adiuncti lib. 2. tit. 3. qnaest. 8. Vnde
Horat. in Art. Poetice .

Possit effici animi motus interprete lingua .

- 26 nullumque membrum fere est , per cuius operam
homo à ceteris animalibus differat , ac per ipsius
linguae officium , nempe per locutionem , cuius in-
dustria tot hominibus utilitas alias peritura in
scientiis addiscendis emanat . sed de ejus nobili-
tate plura Caelius Rhodig. lect. antiqu. lib. 3. cap. 31.
& nonnulla atrum ego ipse loco proxime citato . &
tamen cum tanta nobilitatis membrum sit praे-
ceteris membris oblationes , & mutilations perferre
solet , cum etiam amputetur , nihil fere vita oblitus ,
ut cum Gal. testatur Lang. lib. 1. Epist. 4. & ego alias
me cognovisse experientia dixi . Quod hujus vero
partis præcitionem notandum cito , quod extre-
ma ejus pars tantum præcilia balbutientem quidem
hominem reddit , non omnino mutum , ut in præ-
cipita historia à me notatum est ; si tamen penitus
abscindatur , tunc quidem loquela penitus perire
necessa est . Quod autem Iustinianus Imp. in l. 1. in
princ. C. de off. Pref. Prost. Apr. ait , se vidisse
venerabiles viros , qui abscissi radicibus linguis pœ-
nas suas loquebantur , & que in anno . ad hunc locum
de aliis auctoribus affecti Cuiac. lib. 19.
Obſ. cap. 6. ex quo Thom. Att. de Inf. cap. 22. in fin.
non potuisse naturaliter fieri , sed tantum supernatu-
raliter , & ex miraculo probatione non eger , &
facit maxime quod idem Cuiac. in fin. addit. nimi-
rum nonnullorum , quibus Honorus Vandalorum
Rex linguis radicibus præcedens , loquela tamen
habuisse integrum , ac si lingua haberent , prater
duos , qui cum se scortis commiscerunt , loqui am-
plius non potuerunt . quemadmodum & alii , qui
mutus natus , cum lingua illi fuisset abscissa , loqui
cepit non alter , ac si lingua impedimento illi fuisset
ad loquendum , & sic refutavit Arrianorum im-
pietatem .

- 28 Noto ulterius quod ipsa lingua præcisa denuo
excrecere videatur , ita ut si modico præcisa sit ,
spendardum facile sit temporis gregore hominem
magis expedite , ac libere locuturum , tanquam si
lingua nullo modo unquam fuisset præcisa . hoc ita
evenire posse & experientia præmonitio me docet ,
de qua loco cit. num. 4. & ratio confirmat , cum
lingua carnosum membrum sit , caro autem deper-
ditia facile regenerari possit , quod sanguine par-
exitat . jam vero etiam absque illo morbo non-
nullis linguis excrevisse notavit Galenus , & cum
eo aliis . Num autem hoc quicquam suffragari possit
linguam abscidentem , lureconsultis discutendum
relinquatur , sicuti & illud , an modica lingua præ-
ciso , ex qua homo balbutiat , aut tardius loquatur ,
irregulariter faciat .

S V M M A R I V M .

- 1 Manu multis membris nobilitate , & utilitate pro-
cella .
- 2 Manu Sapientia , & Rationis ministræ .
- 3 Manu non solam sua officia complet , sed defectum
aliorum membrorum supplet .
- 4 Membrum simpliciter prolatum Manu significat .
- 5 Statu imponente ponam amputationis membra , de
manu est intelligendum .
- 6 Manum abscindens , vel debilitans majoris damni

Ques̄tio VI.

- 7 canſa est , quam si quodvis aīdum membrum
abſcindat , aut debilitat .
- 8 Manus quenam pars vere sit .
- 9 Pedes ſunt membra maxime necessitatis .
- 10 Pedum beneficio ſolus homo creſciſtū ſtare potest .
- 11 Magis inutilis videret homo pedibus orbatus , quam
orbatis manib⁹ .
- 12 Manus precipua artio , & utilitas in digitis eſt .
- 13 Manus ſingulare in ſingulis actionibus neceſ-
ſitas .
- 14 Digitorum ſingulorum in ſingulis actionibus neceſ-
ſitas .
- 15 Pedum ſimilis amputatio equiparatur am-
putationi totius manus .
- 16 Digitorum major & minor utilitas pro ordine quem
tenent .
- 17 Status & amputatio non perit etiam amputatis om-
nibus pedum digitis .
- 18 Pedum digits ad eorum tantum ſtabilitum pro-
creati .

De Manibus , Pedibus , & Digitis .

Ques̄tio VI.

- Manus plerisque aliis membris nobilitate , &
utilitate præcellit , unde proprium , ac conve-
nientissimum Animalium sapientissimum homini da-
tum hoc instrumentum eſt , ut Galen. lib. 1. de ſuſ
par. cap. 3. & alibi scriptum reliquit . hoc enim
unico instrumento veluti Rationis ſatellite ipsa Ra-
tione diante cetera animalia domat , ut ex eodem
habetur lib. 11. ejusd. ſunt enim Manus Sapientia , &
Rationis ministræ , ut dicebat Cael. Rhodig. lib. 4.
Lect. Antiqu. cap. 3. fine quarum auxilio veluti emor-
tis homo , & inermis omnino exiftens facilis præ-
da ſavioribus feris futurus erat , & quocunque bru-
to infelicit , ut ibid. addebat Caelius . Summo ergo
ſummi Opificis beneficio Manus homini tradi-
ta , quibus non modo ipse ſibi in neceſſarii ope-
ret , fed & ceteris animalibus aliis quoque
effet ; qualis namque effet Terra huicſe facies ,
qualem ſpiraret horrorem , quam inhabitandi opor-
tunitatem Animalibus ipsi exhiberet , niſi homini
manibus coleretur , ac custodiretur ? ex quibus &
hujus Instrumenti excellentia , & nobilitas , &
utilitas facile innotescit . addam & illud , non ſolum
Manus in ſuo proprio munere præſtare , ſed alio-
rum etiam membrorum defectum aliquando ſupple-
re . oculo in tenebris , aut ex cæcitate non videtur .
Manus ipsa præcedens aut errantes dirigit gres-
sus , aut vacillantes baculo ſuſtinet , & per ipſam
offendicula quaque obvia evitantur . lingua non
potente aut ob morbum , aut ob exterñ alicuius
idiomatici ignorantiam Menti conceptus exprime-
re . Manus ipsa ita Lingue officio fungitur , ut Mu-
tos viderim quæcumque alii homines Lingua , Ma-
nibus faciliter ſignificare , & vivit adhuc hexagena-
rius , aut etate etiam major homo à nativitate mu-
tus , qui prægrediſſi ſui temporis historias mira
industria ita enarrat , ut faciliſſe quæcumque velit au-
diendibus commonſet . Quin etiam internas Cordis
præces manibus Deo porrigitur , & incorru-
ptæ fidei pignus manibus alteri datus , quam
ob rem recte tam ſupplicantis , quam fidem pre-
bentis ſymbolum manus ipsa ſunt , quemadmo-
dum & liberalitatis , ut videre eſt apud Pier. Valer.
lib. 25.

Ques̄tio VI.

De Membris , eorumque mutilatione , & debilitate .

- ib. 25. de Hierogl. Sed qui plura de hujus membris
praestantia ſcire desiderat , confular Aritotelem 4.
de Part. anim. cap. 10. Cicer. lib. 2. de Nat. Deor.
Gal. in libb. de Vſu par. & de Anatomi. admin. & Ana-
tomicos etiam omnes . Cael. Rhodig. loco ſupra cit. & p̄z
omnibus Fortunat. Fidel. lib. 2. Relat. cap. 6. Vi-
denda quoque apud Mercurial. lib. 3. varijs leſt. cap.
20. nova , ac per pulchra quadam tentativa Grego-
rii Nyſeni de Manus praefantia . Illud hoc in loco
non prætermittat , membrum feliciter ſimpliciter
prolatum apud ſureconfutos plurimum Manus ſi-
gnificare , dicentibus ipſis , quod ſtatuto impone-
re pœnam amputationis membra , de manu ſi in-
telligendum . Petr. Ravenn. ſingul. 312. Caball. Re-
ſol. Crimin. cem. 3. caſ. 236. num. 29. quod etiam
ex nostris adnotavit idem Fortunat. ubi ſupra ex
Ang. de Malef.

Cum tanta ergo ſit hujus membra nobilitas , &
neceſſitas , ac tantopere aliis ſuperemineat , jure opti-
mo eis partis leſio , & amputatio præalii magni-
fiçienda videtur ; neque forte pares , led majores po-
nas dare debet is , qui magum amputaret , quam
qui aliud quodcumque membrum ; quia manum ab-
ſcindens , vel debilitans majoris danni cauſa effi-
citur , quam qui quodvis aliud membrum abſcindit ,
aut debilitat .

- Anotandum tamen ex Fortunato nostro ubi
7 ſupra , quod quamquam Manus ea pars vere eſt ,
qua cubito amēctitur , & ex carpo , metacarpo ,
& digitis compontur , & proprie ſumma manus ,
vel extrema manus dicitur (nam manus ſummitur
apud Medicos aliquando pro tota brachio , ut pro-
bat Manard. Epifol. 3. lib. 13.) tamen quia ipſius
ulys potissimum in digitis viger , idcirco li digits
8 amputaveris , totius manus utilitatem ſuſtiliſe dici
poteris .

- 9 Sed & Pedes membra ſunt maximæ neceſſitas ,

licet nobilitate à ceteris plerisque exuperentur ;

fuit enim abjecta partes in animali , ut patet Gal.
lib. 3. de uſu par. cap. 10. tametq; viſum aliquando fit ,

Pedes Manuum induſtriam equiparare , quippe

cum nonnulli homines Manibus defituti , Pe-
dibus non minus quam Manibus officia omnia , ac

minifteri homini neceſſaria praefititſe reperti ſint ;

cuius rei in primis teſtiſ eſt Alex. Bened. lib. 1. de
bif. par. corp. hum. cap. 2. Vidimus , inquit , mul-
tiorem ſine brachis natam pedes pro manibus ad

nendi , ſuſtendique artem habuisse . Paræus lib. 24.
operum ſuſorum , qui eſt de Monſtris cap. 6. euſuſam
viri meminit , qui brachis carens , pedibus edebat ,

bibebat , chartis ſuſoriis , ac talis colludebat , illi-
demque , ut credo , furabatur , nam , ut illi addit,
Latrō , & ſicarius deprehendens ex cruce strangula-
tus rote affixus eſt . idem etiam ibidem de muliere
mentionem habet ſine brachis nata , quæ nihilominus
ſecabat , nebat , ſuebat , & pleraque alia , quæ
manus haberet , perficiebat , de qua etiam Licer.
lib. 2. de Monſtr. canſi. cap. 2. de hac etiam forte
Mercat. lib. 3. cap. 7. de heril. & program. affect. de
duobus ſimilibus meminit Roderic. à Caſtr. de morib.
mali. par. 1. lib. 3. cap. 11. qui ambo litteris operam
navabant , de quibus etiam Bahuin. de Hermaphrod. lib. 1. cap. 8. Sed & Cardan. lib. 17. de Sub-
tiliſ. ſuperioribus ſimilibus ſe vidiffe virum narrat ;
hunc ipſum Scaliger. in Card. exere. 336. Antonium
vocatum memorat , & Neapolitanum extitisse ,
de quo etiam Mart. Winrich. de ori. Monſtr. cap. 37.
ſed & ſupra citatus Card. de Variet. lib. 12. cap. 62.

— Et credo ad fidem tollere vnitus .

Quanto autem incommodo pedibus homo ca-
reat , vel altero , vel utroque ii ſciant , qui id in-
fortunii , vel à Natura , vel ab accidente perpetuat-
ur . neque facile pronuntiari potest , quidnam ma-
jori incommodo ſit manibus , aut pedibus carere ;
nam ſiquidem illud contemplabimur , quod ſupra
dicabamus , poſſe pedibus plura coram quæ mani-
bus operanur effici neceſſitate urgente , non eſt
alia ex parte , quod ſperes deficientibus pedibus ,
manus coram vicem gerere poſſe , & licet nonnulli
viſi fuerint , qui brachis carens , pedibus edebat ,
ſecabat , nebat , ſuebat , & pleraque alia , quæ
manus haberet , perficiebat , de qua etiam Licer.
lib. 2. de Monſtr. canſi. cap. 2. de hac etiam forte
Mercat. lib. 3. cap. 7. de heril. & program. affect. de
duobus ſimilibus meminit Roderic. à Caſtr. de morib.
mali. par. 1. lib. 3. cap. 11. qui ambo litteris operam
navabant , de quibus etiam Bahuin. de Hermaphrod. lib. 1. cap. 8. Sed & Cardan. lib. 17. de Sub-
tiliſ. ſuperioribus ſimilibus ſe vidiffe virum narrat ;
hunc ipſum Scaliger. in Card. exere. 336. Antonium
vocatum memorat , & Neapolitanum extitisse ,
de quo etiam Mart. Winrich. de ori. Monſtr. cap. 37.
ſed & ſupra citatus Card. de Variet. lib. 12. cap. 62.